

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti adına hareket eden Export - Import Bank arasında akdedilen 36 milyon dolârlık Kredi Anlaşmasının onanmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Ticaret ve Bütçe komisyonları raporları (1/121)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1821, 6/179

19 . I . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti adına hareket eden Export - Import Bank arasında akdedilen 36 milyon dolârlık Kredi Anlaşmasının onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . I . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

İktisadi İş Birliği İdaresi eski İdarecisi Paul Hoffman, 26 Mayıs 1950 de Vaşington Büyük Elçiliğimize gönderdiği bir mektupta, 1949-1950 Marshall Plânı kredi tahsisatından yeni bir ikrazda bulunabileceğini bildirmiş ve bu husustaki Anlaşma projesini Büyük Elçiliğe sunmuştu.

Proje, Hükümetimizin ilgili dairelerince uygun görülmesine ve Yüksek Bakanlar Kurulunun 5 . VII . 1950 gün ve 3/11556 sayılı kararına müsteniden Vaşington'daki temsilimiz tarafından 2 . X . 1950 günü imzalanarak Anlaşma halini iktisap etmiştir.

Anlaşma gereğince Hükümetimize, 1949-1950 yardım devresi çinde yapacağımız mal ve servis mübayaatında kullanılmak üzere 35, teknik yardımda kullanılmak üzere de 1 olmak üzere, ceman-36 milyon dolârlık bir kredi verilmektedir.

Verilecek bu paralar ECA'ca 3 Nisan 1948 den 30 Haziran 1950 ye kadar memleketimize yapılan mal ve hizmet sevkiyatı mukabilinde icra olunan ödemeler bir kül halinde nazara alınarak, ilkin şarta muallâk yardım tahsisatımıza, ikinci olarak kredi, üçüncü olarak da hibe tahsisatımıza mahsup edilecektir.

Anlaşma ahkâmı gereğince bu tahsisatın 31 XII . 1950 ye kadar kullanılmış olması icabetmekte ve bu tarihe kadar kullanılmamış olan kısımlar için bunların istimali maksadiyle ilgili müesseselerle müzakere halinde bulunulduğunun ECA'ya beyan edilmesi ve bu paraların ilerde kullanılacağı mahal ve maksatların ECA'ca tasvip edilmesi lâzımgelmektedir.

Anlaşmaya merbut bono hükümlerine göre de; faiz taksitleri 30 . VI . 1952 de ve resülmal taksitleri 30 . VI . 1956 da başlayarak 1983 e kadar devam etmekte olup taksitler, 450 bin dolardan başlamakta ve müterakkiyen 880 000 dolâra kadar çıkmaktadır.

İşbu 36 000 000 dolârın kullanılmıyan miktarı % 10 u geçerse, resülmal taksitlerinde mütenasip

bir indirme yapılacaktır. % 10 u geçmezse taksitlerde indirme yapılmıyacak ancak, bu tahsisatın dışında daha 16 milyonluk bir hibe yardımına malik olduğumuzdan, bu kullanılmamış bakıyeler işbu 16 milyon dolâra mahsub edilecektir.

Ana hatları yukarıda izah edilmiş olan ve Marshall Plânı çerçevesi içinde Amerika'dan yapacağımız malzeme mübayaası ve teknisiyen ve sair mütahassısların celbi hususlarında kullanılmak suretiyle iktisadi kalkınmamıza yardım edeceği derkâr bulunan işbu anlaşma her cihetçe iktisadi menfaatlerimize uygun görülmüş olmakla ekleriyle birlikte onanması için ilişik Kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/121

Karar No. 25

28 . IV . 1951

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti adına hareket eden Export - Import Bank arasında 21.X.1950 tarihinde Vaşington'da imzalanan 36 milyon dolârlık Kredi Anlaşmasının onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . I . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile gerekçesi ve ilişkileri Yüksek Başkanlıklarından Dışişleri Komisyonuna havale edilmiş olmakla Komisyonumuzun 17 . IV . 1951 tarihli toplantısında Dışişleri Bakanlığı temsilcisinin huzuru ile incelendi.

Komisyonumuz yaptığı görüşmeler sonunda kanun tasarısının Millî menfaatlerimize uygun

olduğu neticesine varmış ve tasarımı aynen kabul etmiştir.

Adı geçen tasarı ve ilişkileri havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlıklarına sunulur.

Dışişleri Ko. Bşk.

Bu Rapor Sözcüsü

İzmir

Samsun

Vasfi Menteş

F. Kesim

Hatay

İzmir

Dr. A. Melek

A. Başman

İzmir

Kütahya

Dr. Cemal Tunca

Aşım Gündüz

Muğla

Trabzon

Nadir Nadi

Hasan Saka

İmzada bulunamadı

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No. 1/121

Karar Ni. 24

8 . V . 1951

Yüksek Başkanlığa

Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti adına hareket eden Export - Import Bank arasında 27 . X . 1950 tarihinde Vaşington'da imzalanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise sunulup Dışişleri Komisyonunca da incelenen kanun tasarısı gerekçesi ve ilişkileri Hükümet mümessilleriyle birlikte komis-

yonumuzca tetkik edilmiş; 36 milyon dolârlık bir kredi anlaşmasını tazammun eden tasarımın memleket menfaatlerine uygun olduğu neticesine varılarak sözü edilen tasarı aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna ve-

rilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Bu Raporda Ticaret Komisyonu Başkanı
Sözcü
Balıkesir
E. Güreli

Sözcü Kâtip
Balıkesir Ankara
E. Güreli S. Benli

Amasya H. Koray	Gaziantep C. San	İzmir T. Gürerk
Kastamonu Ş. Kerimzade	Kocaeli E. Alican	Kütahya M. Alkin
Kütahya A. Kavuncu		Maraş R. Öksüz
Sivas H. Yüksel		Trabzon C. Zamangil

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/121

Karar No. 140

31 . VII . 1951

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti adına hareket eden Export - İmport Bank arasında aktedilen 36 milyon dolârlık kredi Anlaşmasının onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve Başbakanlığın 19 . I . 1951 tarihli ve 6/179 sayılı tezkeresiyle sunulan kanun tasarısı ve ekleri Dışişleri ve Ticaret komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale olunmakla Maliye Bakanı ve Dışişleri Bakanlığı temsilcileri hazır oldukları halde görüşüldü.

Dışişleri ve Ticaret komisyonlarınca aynen kabul edilen Hükümet tasarısının gerekçesinde izah olunduğuna göre Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti adına hareket eden Export - İmport Bank arasında imza edilen 36 milyon dolârlık kredi Anlaşması ve tatbikatı usul ve kanuna uygun olarak yapılmış bulunduğu yapılan inceleme ve alınan izahtan anlaşılmış olduğundan komisyonumuz tasarıyı Hükümetin teklifi veçhile ve oy birliği ile aynen kabul etmiştir.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan İstanbul E. Adakan	Başkan V. Burdur F. Çelikbaş	Sözcü Çanakkale E. Kalafat
Kâtip Bursa H. Şaman	Afyon K. A. Veziroğlu	Antalya A. Sarıoğlu
Aydın E. Menderes	Balıkesir E. Budakoğlu	Bolu M. Güçbilmez
Diyarbakır M. Ekinci	Elâzığ Ö. F. Sanaç	Erzincan N. Pekcan
Eskişehir A. Potuoğlu	Giresun M. Şener	İstanbul F. Saymer
Kırklareli Ş. Bakay	Konya R. Birand	Konya M. Â. Ülgen
Malatya M. S. Eti	Mardin R. Erten	Mardin Dr. K. Tüakoğlu
Ordu R. Aksoy	Rize O. Kavrakoğlu	Seyhan Dr. S. Barı
Trabzon C. R. Eyüboğlu	Trabzon S. F. Kalaycıoğlu	Urfa Dr. F. Ergin

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti adına hareket eden Export - Import Bank arasında akdedilen 36 milyon dolârlık kredi anlaşmasının onanmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile, Amerika Birleşik Devletleri adına hareket eden Export - Import Bank arasında, 21 . X . 1950 tarihinde Vaşington'da imzalanan 36 milyon dolârlık kredi Anlaşması ekleri ile birlikte onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>A. Menderes</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>S. Ağaoğlu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	<i>H. Özyörük</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>Refik Ş. Ince</i>	<i>R. Nasuhioğlu</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>F. Köprülü</i>	<i>H. Polatkan</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>T. İleri</i>	<i>K. Zeytinoğlu</i>
Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>Z. H. Velibeşe</i>	<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>N. Özsan</i>	<i>N. İyriboz</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>S. Kurtbek</i>	<i>H. Köymen</i>
	İşletmeler Bakanı
	<i>Muhlis Ete</i>

ANLAŞMA

Bu anlaşma Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti (ki anlaşmada kısaca Türkiye denilecektir) ile, Amerika Birleşik Devletlerinin resmî bir müessesesi olan Export - Import Bank of Washinton (ki anlaşmada kısaca Eximbank denilecektir) arasında 21 Ekim 1950 tarihinde akdedilmiş ve o tarihte meriyete girmiştir.

İktisadi İş Birliği İdarecisi (ki anlaşmada kısaca İdareci denilecektir) tarafından, 1948 yılı muaddel İktisadi İş Birliği Kanunu ahkâmı gereğince, 36 000 000 dolârı geçmemek ve idareci tarafından tasvip edilmek şartıyla, eşya mubayaası ve servislerin temininde kullanılmak üzere, Türkiye'ye kredi tertibinden bir yardım yapılmasına karar verilmiş olduğu Eximbanka bildirilmiş; ve bu maksatla İdareci tarafından Birleşik Devletler Hazine Nazırı emrine çıkartılan bono (= Promissory Note) ile yukarda gösterilen miktar tahsisat Eximbanka verilmiş ve Eximbankın bu krediyi ne gibi şartlar altında açıp tedvir edeceği «Milletlerarası Malî ve Nakdî Meseleler Millî Danışma Kurulu» ile müşavereden sonra İdareci tarafından tesbit edilmiş olup aşağıdaki hususlarda mutabık kalmıştır :

1. Eximbank bu anlaşma ile, İdareci tarafından vakit vakit tasvip edilecek olan eşya iştirası ve servislerin temini hususlarının finansmanında Türkiye'ye yardım maksadiyle bu memleket lehine yekûnu 36 000 000 dolârı (\$ otuz altı milyon) geçmiyen bir sıra kredi tesis etmiştir.

2. Türkiye bu anlaşmanın icra mevkiine konması ile hemzaman olarak esas resülmal olan otuz altı milyon dolârlık (\$ 36 000 000) veya bu anlaşma ile tesis edilen krediden çekmiş olduğu miktara tekabül eden miktarda Eximbank lehine tanzim edilmiş bir bonnyu mezkûr bankaya vermiştir. Bu bononun bir kopyası işbu anlaşmaya ilişiktir. (A işaretli vesika).

3. Eximbank, açılmış olan bu krediden, idarecinin tesbit edeceği miktar ve zamanlarda, Türkiye hesabına tediyatta bulunacaktır.

4. Eğer bu Anlaşmanın tarafları, her hangi bir zamanda veya vakit vakit fena iktisadi şartlar dolayısıyla veya diğer sebeplerle, her hangi bir faiz veya resülmal taksitinin tediyesini tehir veya tehiri esbabını temin etmeyi, veya bu taksitlerin veya bunların her hangi bir kısmının, mutabık kalmacak kur üzerinden Türkiye'nin mahallî parasıyla tediyesini veya her hangi bir şekil ve surette yukarda mezkûr bononun tâdilini müşterek menfaatlerine uygun gördükleri takdirde âkîdler, yazı ile yapacakları mütekabil bir Anlaşma ile mevzuubahis geçiktirmeyi veya mahallî para ile tediyeyi veya diğer tâdilâtı yapabilirler. Mahallî para ile tediyeye için yapılacak her hangi bir anlaşma, bu paranın kullanılabilceği yerler hakkında sarahati ihtiva edebilir.

5. Bu krediden yapılacak ilk ödemeye mütekaddim bir şart olarak:

a) Anlaşma ve bonuyu imza eden ve bu Anlaşma ile ilgili diğer hususlarda Türkiye'nin temsilcisi sıfatıyla hareket eden kimsenin salâhiyetnamesini;

b) Türkiye Adalet Bakanı tarafından veya Eximbank'ca şayanı kabul başka bir hukuk müşaviri tarafından yazılmış ve Türkiye'nin, işbu kredi Anlaşmasının akdine salâhiyet veren Anayasa ve kanunların gereğince lüzumlu bütün muameleleri yapmış olduğunu ve krediye mukabil verilmiş olan bononun, muhtevi olduğu ahkâm ve şerait dairesinde Türkiye Hükümeti için kanunen muteber ve muta bir mükellefiyet teşkil ettiğini Bankaya tatmin eder bir şekilde gösteren bir mütalâaname tevdi edecektir.

Yukardaki hususları tasdiklan, işbu Anlaşma Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Export-İrport Bank Of Washington tarafından, Amerika Birleşik Devletlerinde Washington D. C. şehrinde, yukarda mezkûr tarihte iki nüsha olarak usulü veçhile imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti adına
Büyük Elçi
Feridun Cemal Erkân

Export - Import Bank Of Washington adına
Başkan
Muavin kâtip
Edward S. Conger

A - Vesikası

BONO

Washington D. C.

27 Ekim 1950

\$ 36 000 000

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Birleşik Amerika Devletlerinin resmî bir müessesesi olan, Washington'da kâin Eximbank'a veya haleflerine yahut da göstereceği diğer bir mahalle, işbu kredinin resülmali olan 36 milyon dolar (\$ 36 000 000) veya bu resülmalden işbu bonoya mukabil kendisine tesviye edilmiş bulunan miktarı, aşağıda gösterilen şekildeki taksitlerle ödemeyi ve 30 Haziran 1952 den itibaren ödenmemiş kalan bakiye için zaman zaman, senede yüzde iki buçuk (2 - 1/2 %) faiz tediye etmeyi taahhüt eder. Bu faizlerin tediyesi 31 Aralık 1952 de başlayacak ve bu tarihten itibaren altı ayda bir yapılacaktır.

İşbu bononun resülmali ve bunun faizi, Washington D. C. Şehrinde kâin Export - İmport Bank of Washington'un dairei mahsusasına Amerika Birleşik Devletlerinin kanuni parasıyla ödenecektir, meğer ki, Âkıdler her hangi bir başka ödeme tarzı üzerinde mütekabilen anlaşmış olsunlar.

İşbu bononun resülmali 30 Haziran 1956 da başlamak üzere aşağıda gösterilen miktar ve tarihlerde altışar aylık taksitlerle ödenecektir.

Tarih	Miktar	Tarih	Miktar
30 Haziran 1956	\$ 447 745,96	30 Haziran 1970	\$ 634 004,83
31 Aralık 1956	453 342,78	31 Aralık 1970	641 929,89
30 Haziran 1957	459 009,57	30 Haziran 1971	649 954,02
31 Aralık 1957	464 747,19	31 Aralık 1971	658 078,44
30 Haziran 1958	470 556,53	30 Haziran 1972	666 304,42
31 Aralık 1958	476 438,49	31 Aralık 1972	674 633,23
30 Haziran 1959	482 393,97	30 Haziran 1973	683 066,14
31 Aralık 1959	488 423,89	31 Aralık 1973	691 604,47
30 Haziran 1960	494 529,19	30 Haziran 1974	700 249,53
31 Aralık 1960	500 710,80	31 Aralık 1974	709 002,65
30 Haziran 1961	506 969,69	30 Haziran 1975	717 865,18
31 Aralık 1961	513 306,81	31 Aralık 1975	726 838,49
30 Haziran 1962	519 723,15	30 Haziran 1976	735 923,96
31 Aralık 1962	526 219,69	31 Aralık 1976	745 123,02
30 Haziran 1963	532 797,43	30 Haziran 1977	754 437,06
31 Aralık 1963	539 457,40	31 Aralık 1977	763 867,53
30 Haziran 1964	546 200,62	30 Haziran 1978	773 415,87
31 Aralık 1964	553 028,12	31 Aralık 1978	783 083,57
30 Haziran 1965	559 940,98	30 Haziran 1979	792 872,11
31 Aralık 1965	566 940,24	31 Aralık 1979	802 783,01
30 Haziran 1966	574 026,99	30 Haziran 1980	812 817,80
31 Aralık 1966	581 202,33	31 Aralık 1980	822 978,02
30 Haziran 1967	588 467,36	30 Haziran 1981	833 265,23
31 Aralık 1967	595 823,20	31 Aralık 1981	843 681,06
30 Haziran 1968	603 270,99	30 Haziran 1982	854 227,08
31 Aralık 1968	610 811,88	31 Aralık 1982	864 904,92
30 Haziran 1969	618 447,03	30 Haziran 1983	875 716,23
31 Aralık 1969	626 177,61	31 Aralık 1983	886 662,35

İşbu krediden Türkiye'nin bilfiil çekmiş olduğu miktar bu bonoda zikredilen miktardan daha az olduğu takdirde taksit miktarları üzerinde yukarıda gösterilen son tediye tarihinden sonra aşağıdaki gibi tashihat yapılacaktır:

Eğer aradaki fark, bonoda münderiç resülmal yekûnun yüzde onundan (% 10) fazla olursa, resülmalin ona tekabül eden taksitlerinde aynı nispette ayarlamalar yapılacaktır; eğer fark, bonoda mezkûr resülmal yekûnunun yüzde onundan (% 10) az olursa bu ayarlama, resülmalin son taksit veya taksitlerinden tarhedilmek suretiyle yapılacaktır.

Türkiye Hükümeti, faizlerin vacibütte diye olduğu her hangi bir tarihte, bir gûna para cezası veya prim tediye etmeksizin bu bononun taallûk ettiği resülmalin hepsini veya bir kısmını, vâdesi gelmeden ödeyebilir, Bu şekilde yapılacak bir ödemenin mahsubu resülmal taksitlerinden, vâdeleri sırasıyla son taksitten başlamak suretiyle yapılır.

Bonodaki resülmal veya faiz taksitlerinden her hangi birinin vaktü zamaniyle ve tamam olarak ademitediyesi halinde işbu ödenmiyen resülmalin tamamı ile bunun tediye gününe kadar tahakkuk eden faizi, bono hâmilinin talebine muhayyer olmak üzere derhal vacibütte diye olacaktır.

Bu şekilde, vaktü zamaniyle yapılmamış her hangi bir ödemenin derhal yapılmasını istemek hususunda bono sahibinin haiz olduğu hıyar hakkını vaktinde istimal etmemesi, hiçbir suretle bu hakından feragati demek olmayacak ve bu hakkını dilediği zaman kullanabilecektir.

İşbu bono, âkidlerin aralarında akdetmiş oldukları 27 Ekim 1950 tarihli istikraz anlaşması ahkâmına tevfikân çıkarılmış olup mezkûr anlaşmanın muhtevi olduğu bütün şartlar ve hükümlere tâbidir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
adına